

R

REVEIL-SERIE

GOD HANDELT MET ZONDAARS
ALS EEN VADER

BERNARDUS SMYTEGELT

50 JAAR
REVEIL-SERIE

No. 500

DECEMBER 2013

VOORWOORD

Met ootmoedige dank aan de Heere, Die het werk van de Stichting Smytegeelfonds zegende, bieden wij u de vijfhonderdste preek als een jubileumuitgave aan. Als bestuur en uitgever zijn wij verblijd dat nu al 500 preken in de Reveil-serie mochten verschijnen en dat er nog steeds belangstelling voor onze uitgaven is, wat blijkt uit het aantal abonnees op deze serie.

Hoeveel zegen van de Heere door middel van deze uitgave is verspreid en ontvangen, is voor ons mensen niet te meten. Wel mogen wij zeggen dat we als bestuur regelmatig en zelfs één dezer dagen nog, reacties van lezers ontvangen die van zegen en geestelijk onderwijs door middel van dit ‘oude Goud’ getuigen. Wij spreken de wens uit dat ook deze jubileumuitgave, een bijzonder mooie en wervende preek van de oudvader naar wie ons fonds is genoemd, tot zegen moge zijn. Misschien kunt u deze preek gebruiken als middel om anderen warm te maken voor een abonnement op onze serie.

Gode bevolen, namens het bestuur:

J. Westerink, v.d.m., voorzitter

BERNARDUS SMYTEGELT

Bernardus Smytegelt is één van de meest bekende predikanten uit de tijd van de Nadere Reformatie. Hij werd geboren op 20 augustus 1665 te Goes, als zoon van Marinus Smytegelt (boekverkoper) en Anna Lambregtse. De familie was afkomstig van Tholen. Smytegelt studeerde theologie in Utrecht waar hij veel contact had met de hoogleraar M. Leydekker. Hij verdedigde bij hem in 1686 zijn dissertatie “Over de eenheid der kerk”, die hij opdroeg aan zijn vader, en aan zijn oom Petrus Smytegelt, predikant te Middelburg. Zijn medestudenten achtten hem zeer vanwege zijn godsvrucht en heel zijn houding. Hij was op en top een Zeeuw: zijn studiejaren in Utrecht waren de enige die hij doorbracht buiten Zeeland. Smytegelt bleef ongehuwd. In 1689 werd hij bevestigd tot predikant te Borssele. Van daar vertrok hij in 1692 naar zijn geboortestad Goes. Kort na zijn komst daar gaf hij blijk van wijsheid en pastoraal inzicht bij een hevige twist rondom de benoeming van een paar rentmeesters. In 1695 nam hij de herdersstaf op in de ge-

meente van Middelburg. Hij verwierf zich daar in de loop der jaren grote invloed en aanzien als trouw pastor en bovenal prediker. Smytegelt was een populaire predikant die gewoon was voor de vuist weg het woord te voeren. “Zijn stem was zeer fors, ‘als een klok die het kerkgebouw tot in de hoeken vervulde’. In zijn jongere jaren sprak hij met ‘een lijmerige preektoon’. Maar later liet hij dat varen - hij had zulke hulpmiddelen om zijn bevindelijkheid te bewijzen volstrekt niet nodig - en sprak hij eenvoudig en natuurlijk” (dr. M.J.A. de Vrijer, Ds. Bernardus Smytegelt en zijn “Gekrookte Riet”, pg. 127). Hij had een levendige stijl. Zelf heeft hij geen van zijn preken volledig opgetekend. Sommigen hebben geprobeerd ze op te nemen, van wie Maria Boter de meest bekende is.

Hij was zeer geliefd. Algemeen betitelde men hem als vader Smytegelt, of ‘de oude van het Singel’. Hij verstond het als boeteprediker zich te richten tot alle lagen der samenleving. Kwaden van allerlei aard werden door hem aan de orde gesteld. Niemand, hoog of laag, werd door hem gespaard. Dus viel hem ook

smaad ten deel. Verder was zijn prediking een doorgaande oproep tot het beoefenen van persoonlijke godsvrucht. In eigen persoon stelde hij een voorbeeld van zuivere wandel, in ootmoed en eenvoud, ook in geloof.

Sinds 1729 leed hij aan erge, lichamelijke pijnen en was hij meer dan eens ziek. In 1735 werd hem eervol emeritaat verleend. Op 6 mei 1739 ontsliep hij.

Veel preken van Smytegelt worden thans nog opnieuw uitgegeven en met veel zegen gelezen. Bijzonder is dat hij 145 preken heeft gehouden over Mattheüs 12:20-21. Ze werden in twee delen uitgegeven onder de titel “Het gekrookte riet” (’s-Gravenhage en Middelburg 1744).

Bron: Biografisch Lexicon voor de geschiedenis van het Nederlandse Protestantisme, deel 3, blz. 337-340.

De preek is afkomstig uit het boek “Keurstoffen, of Verzameling van vyftig uitmuntende Predicatiën, waaronder eenige over zeer gewigtige practicale stoffen”. Het is de 15^e preek, blz. 187-200. De bundel is uitgegeven bij J. van der Vliet Cz. te Rotterdam in 1835.

De preek is eerder in de Reveilserie verschenen als nummer 22 (februari 1966), maar nu geheel opnieuw herschreven in de taal en stijl van het hedendaagse Nederlands.

GOD HANDELT MET ZONDAARS ALS EEN VADER

door

BERNARDUS SMYTEGELT

“Zo zal Hij Zich over hem ontfermen, want Hij vergeeft menigvuldig”.

Jesaja 55:7c

Wij lezen in Prediker 8: ‘Omdat niet haastig het oordeel over de boze daad geschiedt, daarom is het hart van de kinderen der mensen in hen vol om kwaad te doen’ (vers 11). God is heel lankmoedig, Hij is traag tot toorn. Hij verdraagt de vaten van toorn met heel veel geduld, en Hij overvalt de zondaar niet plotseling. God geeft de zondaar nog tijd om zich te bekeren. Hij verdraagt de opstandige schepselen, de één twintig, de ander dertig, en weer een ander veertig, vijftig of zestig jaar. De een meer, de ander minder.

Wat is het droevig als een mens in reactie op het goede handelen van een medemens zijn

zondige leven tóch voortzet. Het is toch een groot verdriet als een kind in reactie op al de goede dingen die zijn ouders voor hem doen, toch maar verder zondigt. Dat is al onbehoorlijk als het mensen onderling betreft, maar hoe onbehoorlijk is het dan tegenover God, als Hij de zondaar nog verdraagt, terwijl het hart van de mensenkinderen in hen vol is om kwaad te doen! Wie kan dat goedpraten? Wie zal dat kunnen verantwoorden? Wie zal voor zo iemand nog bidden, die zondigt tegen de goedheid en de lankmoedigheid van God in? Al stond de meest krachtige bidder van wie in de Bijbel sprake is, voor Gods aangezicht om voor zo iemand te pleiten, dan zou God zeggen: ‘Loop Mij niet aan, want Ik zal u niet horen; bid niet voor hem’, vgl. Jeremia 7:16. En ook al doet de zondaar honderd keer het kwade, terwijl God hem nog in leven laat, het zal hem ten slotte toch kwalijk vergaan. Het zal niet goed met hem gaan, als hij God niet vreest. Als God goed is, is er geen betere reactie dan dat een mens ermee ophoudt om kwaad te doen. Dan is er niets behoorlijker dan dat hij zegt: ‘Heere, hier liggen mijn wapens, ik wil niet langer tegen U strijden! U hebt mij nooit

kwaad gedaan, maar U hebt mij altijd goed gedaan. U doet mij nóg goed, U wilt mij tot in eeuwigheid gelukkig maken!’ Als de liefde van God de mens zó dringt en hem tot inkeer doet komen, al is hij dan het meest slechte schepsel dat leeft, al is hij dan de allergrootste zondaar die ooit geleefd heeft, dan zegt God nog: ‘Nu zal Ik u genade geven!’ De Heere zegt: ‘Nu u zó komt, met tranen in de ogen en met een blos van schaamte op uw wangen, al is uw schuld dan zó groot en tot aan de hemel gestegen, Ik zal u de zonden genadig vergeven.’

Zo spreekt de Heere ook in onze tekst tot de zondaar: ‘Goddeloze, verlaat uw weg! Ongerechte man, verlaat uw gedachten!’ En wat volgt daarop? ‘Bekeer u tot de HEERE, en tot onze God!’ En daarop? ‘Zo zal Hij Zich over u ontfermen!’ En daarop? ‘Hij vergeeft menigvuldig!’

We hebben de laatste twee zondagen vanuit dit vers gepreekt. Daarbij is ons de grote en ook redelijke eis van God voor ogen gesteld: Goddeloze, verlaat uw weg! Ongerechte man, verlaat uw gedachten, laat ze varen! Doe het goede! U moet door bekering overgezet wor-

den op de weg van godsvrucht en vroomheid - daadwerkelijk, oprecht, eenvoudig en volhardend tot het einde. Daar dringt God nu op aan. Hij houdt u ook het profijt daarvan voor ogen: Want u denkt toch niet dat u Mij tevergeefs zult dienen? Ik zal Mij door u laten vinden; u zult Mij niet tevergeefs dienen. Ik zal Mij over u ontfermen. Ik ben een veel goedertierener Koning dan de koningen van Israël.

De dienaren van Benhadad zeiden: ‘Wij hebben gehoord dat de koningen van Israël goedertieren koningen zijn. Zij gebruikten dat als een laatste argument tegenover hun vorst om zich zo te vernederen met zakken om hun lichaam en koorden om hun hals. En ze ontdekten dat het zó was als ze gehoord hadden. Jozefs broers zeiden toen hun vader gestorven was: ‘Nu zal hij wraak nemen op ons over wat wij hem hebben aangedaan.’ Wat doen ze dan? Ze hadden iemand op het oog die nauw contact had met Jozef, en zij stuurden die naar hem toe om de boodschap over te brengen: ‘Ach, vergeef toch aan uw dienaren de misdaad die zij u hebben aangedaan!’ Simeï had David gelasterd en gevloekt, en toen de koning weer terugkwam, boog hij voor hem neer.

Toen het veer overgevaren was, zei hij: ‘Gedenk toch niet aan de misdaad van uw knecht!’ En hij viel voor hem neer aan zijn voeten. ‘Als dat bij mensen gebeurt’, zegt God, ‘wel, goddeloze, doe dat dan ook bij Mij, en verlaat uw verkeerde wegen.’ Waarom? ‘Ik zal Mij over u ontfermen, en u veel vergeven.’

Wij willen nu het laatste gedeelte van het zevende vers behandelen, en dat gaat over Gods goedheid jegens de zondaar die zich bekeert. Wat gaat de Heere met hem doen? Hij zal hem genadig zijn, Hij zal Zich over hem ontfermen en hem menigvuldig vergeven.

We gaan letten op twee punten:

1. De vaderlijke behandeling van onze God jegens de zondaar: Hij ontfermt Zich over hem, en Hij vergeeft hem menigvuldig.
2. De krachtige uitwerking die dit heeft op het hart van de zondaar.

1.

Wat het eerste betreft, er zijn hier twee kostbare beloften: God zal Zich over de zondaar ontfermen, en hem dan bovendien nog

menigvuldig vergeven.

a. We lezen dat God in Jesaja 49:15 zegt: ‘Kan ook een vrouw haar zuigeling vergeten, dat zij zich niet ontfermt over de zoon van haar buik? Ofschoon deze vergate, zo zal Ik u toch niet vergeten.’ Al zou er zo’n ontaarde moeder zijn, dan zal dit bij God niet gebeuren. Als een zondaar beschaamd wordt en zich op de borst en heup klopt, zou God dan vergeten hem genadig te zijn? Nee, evenmin als een vrouw haar zuigeling vergeet!

Wat betekent ontferming bij mensen? Als u dat voor ogen houdt en dit dan overbrengt op God, zult u het gemakkelijk begrijpen. Ontferming bij mensen is bijvoorbeeld dit: er is een mens die geen ellende kent en niet weet van moeilijke omstandigheden. Deze ziet een ander die veel ellende meemaakt en wel in moeilijke omstandigheden verkeert. Hij kent die mens niet, maar zegt tegen zichzelf als hij die ander ziet: ‘Ik weet niet wat ik voel, maar het is net alsof ik te maken heb met de moeilijke situatie waarin die man verkeert; alsof ik er deel aan heb. Zo was het ook bij de Samaritaan. Toen hij de man die in de handen

van de moordenaars was gevallen, op de weg zag liggen, werd hij innerlijk met ontferming bewogen. Hij verbond hem, en verzorgde hem, Lukas 10:33. Die ene man die niet van ellende weet, heeft zo'n medelijden met die andere die alleen maar ellende kent, dat hij zegt: 'Ik kan het niet langer aanzien. Mijn hart zou eronder bezwijken.' Dan zegt die eerste man: 'Ik weet niet wat ik in mijn binnenste gevoel, maar ik ben er helemaal door van streek. Het is niet goed onder woorden te brengen wat ik voel. U moet het zelf ondervinden.' Die man zegt: 'Ik weet hoe ik het moet oplossen, ik weet wat de manier is om uit die ellende gered te worden. Ik zal u met al mijn vermogen helpen, en dat niet uitstellen. Alles wat ik kán doen, zal ik ook doen!' En... hij doet dit dan voor iemand die hij niet kent en die het ook niet waard is. Hij verdient het niet, maar veeleer het tegenovergestelde. Die man die in de ellende zit, is er verbaasd over. Hij zegt: 'Dat heb ik niet verdiend!'

Wat is het mooi om een mens zo vol goedheid te zien. Maar hoe mooi ook, iets dergelijks is niet volmaakt en zelfs vol gebrek. Maar in God is een goedheid die zonder gebrek en

geheel volmaakt is. Zijn goedheid is niet partijdig en zonder ‘aanneming des persoons’. Zijn goedheid is ook niet afgeperst of afgedwongen. Zijn goedheid is een schone deugd in God, die een schitterende glans heeft. Hier is een uitermate grote rijkdom in barmhartigheid. God is vol van ontferming, ja, Zijn goedertierenheid is tot in der eeuwigheid! Zo staat het in Psalm 136 tot zesentwintig keer toe. ‘Gij zijt de God mijner goedertierenheid’, zegt David. ‘U hebt gehoord dat de Heere een Ontfermer is’, zegt Jakobus in hoofdstuk 5:11. De ontferming van God is zonder enige smet; daarin is geen enkel menselijk tekort. De ontferming in God is een volmaakte deugd. ‘Ik ben genadig, barmhartig en groot van goedertierenheid’, zegt God tegen Mozes in Exodus 34:6. Nu kunt u goed zien welke glans deze deugd in God heeft. Hij ziet de ellendige, Hij kán helpen en Hij zál dat ook doen. ‘Ik doe het’, zegt God, ‘uit louter goedheid.’ Het schepsel geniet er de vrucht van en dankt de Heere. Als God de zondaar gereed ziet om zich te bekeren, als Hij hem zo ziet staan met tranen in de ogen en met schaamte, dan zegt Hij: ‘Ik zal Mij over u ontfermen.’ Hij heeft

Zich in eeuwigheid al over hem ontfermd, van voor de grondlegging der wereld. Hij ontfermt Zich over hem in de tijd voor zijn bekering en na zijn bekering; en Hij ontfermt Zich nóg over hem als hij sterft.

In de eerste plaats is hij van eeuwigheid al het voorwerp van Gods ontferming, als er nog geen goed of kwaad in hem gevonden wordt, vgl. Romeinen 9:11. Hij is een ‘vat der barmhartigheid’, van wie God zegt dat Hij Zich door dát schepsel een grote Naam wil maken door hem in zijn levenstijd genade te bewijzen.

Vervolgens wordt die mens, dat schepsel geboren, maar dat niet alleen, hij leeft korter of langer goddeloos, misschien wel twintig, dertig, veertig of vijftig jaar lang; en dán ontfermt God Zich over hem.

Mensen zoals hij bewaart God dus ook vóór hun bekering. Weet u hoe God laat merken dat Hij Zich over hen ontfermt? Dat doet Hij door zulke mensen te bewaren dat zij nooit de zonde tegen de Heilige Geest begaan. En weet u waarmee nog meer? Dat Hij

zo lankmoedig is voor hen. God zegt als het ware: ‘Het zal u toch eenmaal op het hart gebonden worden om u te bekeren’, en daarom verdraagt Hij hen. ‘Ik zal u ook enigermate zegenen’, zegt God, ‘en dat niet alleen, maar Ik zal u ook een sprekend geweten laten hebben.’ Dan weer laat Hij hen ziek worden, zodat ze de dood onder ogen moeten zien en de vlammen van de eeuwigheid. Hij laat hen soms eens aanspreken door bekenden en onbekenden. Hij stelt hen onder een bediening van het Woord die geschikt is om hun hart te raken. En soms laten zij zich door de prediking wel eens aansporen. Daar hebben ze vermaak in als was het een ‘lied der minne’ van iemand die ‘wél speelt’. Ze krijgen soms een knauw in hun geweten, en daardoor krijgen ze zó veel op hun hart gebonden als ze verdragen kunnen. Dat ziet men wel aan hun bedrukte gezichten. Dat gevoel van onrust maakt hen duidelijk dat ze niet weten waar ze zich moeten verbergen. De Heere bezoekt hen met tegenspoed en oordelen. Dat zijn nu allemaal Zijn ontfermingen! ‘Ik moet u toch thuis brengen’, zegt God, ‘laat Ik u daarom zó vooraf al wat behandelen.’

God ontfermt Zich ook als deze mens bekeerd wordt. Dan komt de grote God en Zijn behandeling is afdoende. Hij werpt hen voorgoed ondersteboven. De aandoeningen die ze door de preken opliepen, raken ze niet meer kwijt. De pijlen treffen hen nu recht in het hart. En kijk, zo wordt het voor hen langzamerhand de tijd van de liefde. Het uur nadert dat ze werkelijk omgekeerd worden. Hij die eerst leefde met zijn gezicht naar de hel en zijn nek naar de hemel, wordt op zo'n manier omgekeerd dat hij de hel met de nek aankijkt en met zijn gezicht op de hemel is gericht. Dat komt allemaal door Gods ontferming. Het is 'niet desgenen die loopt, maar des ontfermenden Gods', Romeinen 9:16.

Zo iemand wordt als een lam, Hij is niet langer weerspanning. 'U hebt mij overreed', zeggen ze, 'en bent me te sterk geworden. Ik blijf niet langer op de weg van de zonde. Ik moet daar vanaf, wat er ook gebeurt; het koste wat het kost, ik moet op de weg naar de hemel komen, en het pad van de deugd bewandelen. Het mag gaan zoals het gaat!' Dan gaat God door op de weg van Zijn ontferming. 'Ziet u wel', zegt God, 'al Mijn beloften, eigenschappen en besluiten,

geheel Mijn voorzienigheid is er voor u. U zult niet sterven, u zult niet verloren gaan. Staat u daar met tranen in de ogen over uw zonden, en zou Ik u dan slaan? Hoe zou Ik u kunnen overgeven aan het verderf? Ik heb lust tot goedertierenheid. Sinds uw omkeer denk Ik ernstig aan u, Mijn innerlijk is over u bewogen.’

Dat is niet genoeg, maar God zegt: ‘Er is een Middelaar. Wilt u Hem hebben? Hij klopt aan uw hart, Hij is de medelijdende en barmhartige Hogepriester. Hij is even gewillig om u aan te nemen als Ik ben om Hem aan u te geven. Doe het dan, leg het daar op aan, en kom zo tot het begin van het geloof. Kies de Heere tot uw deel, en doe dat oprecht en gewillig.’

God ontfermt Zich ook over hem na de bekering. Hij geeft het bekommerde hart, dat altijd in benauwdheid verkeerde, een beetje ruimte en adem. Als dat niet gebeurde, zou er geen enkel wedergeboren mens zijn die het zou kunnen uithouden. Dan zeggen ze weleens: ‘Wat buigt gij u neer, o mijn ziel, en zijt onrustig in mij?’ Zij weten zelf niet wat ze voelen. Al toenemend in genade worden ze standvastiger, zij genieten van de kussen van Gods mond

en van het getuigenis van Gods Geest. Als men aan zo iemand vraagt hoe hij er in alles door gekomen is, luidt het antwoord: ‘Het is alles en alleen door ontferming!’ Ze moeten zeggen: ‘Mijn Ontfermer heeft mij doorgeholfen.’ Ach ja, er overkomt hun van alles, maar ze hebben er Gods ontferming bij! Als ze te maken hebben met een kruis, met vervolgingen, met een dor en dodig geestelijk leven, met geestelijke duisternis en inzinkingen, met de verberging van Gods aangezicht... dan nog zegt God: ‘Ik zal u tóch genadig zijn!’ Als ze moeten omzwerven, kent Hij hun gangen. Hij noemt hun naam: Ruchama, de ontfermde. Zij moeten voor Hem toch vaten van barmhartigheid blijven.

Ja, hoe ontfermt God Zich ten slotte ook over hen als zij sterven en in het oordeel. Zij beven niet voor de dood en evenmin voor het oordeel. Zij vinden bij de Heere - zoals Paulus bad voor het huis van Onésiforus - barmhartigheid in die dag (2 Timotheüs 1:16).

Mag dit alles nu geen ontferming genoemd worden? Is dat allemaal niet

buiten, en boven en tegen hun verdiensten in? Wat had die onrechtvaardige en goddeloze man verdiend? Toch niet anders dan in de hel geworpen te worden! In plaats daarvan wordt hij in de hemel opgenomen. Hij krijgt genade en vergeving. Hij wordt verzekerd van Gods gunst en van al die goede dingen die we u al genoemd hebben. Dat kan en mag niets anders heten dan ontferming en vrije gunst. Het is een daad van God buiten en boven en tegen menselijke verdiensten in!

b. Maar omdat de Heere nog meer bewijzen wilde geven dat Hij Zich zal ontfermen als een goddeloze zich bekeert, kiest Hij bovendien een weldaad waarmee Hij alle andere weldaden samenvat. Hij vergeeft namelijk menigvuldig! Er komt bijvoorbeeld een bekeerde zondaar, iemand als Ezra, en die zegt: ‘De schuld is groot geworden, tot aan de hemel toe’. Of iemand zegt: ‘Mijn zonden gaan het getal van de zandkorrels te boven, ze zijn niet te tellen. Wie kan de afdwalingen verstaan?’ (vgl. Psalm 19:13). Er komen veel tranen, zodat hij smelt als was. Hij kruipt als een worm, en verwacht in zijn hart elke dag de

laatste slag. Hij moet uitroepen: ‘Ach Heere, ik zal nu toch nog verloren gaan!’ ‘Nee’, zegt God, ‘u zult niet sterven. Ik heb een Middelaar voor u. Het zal u gaan als een kind dat weggelopen is, maar weer terugkomt en aan de deur staat te huilen. De vader stoot dat kind niet af, maar hij neemt het mee naar binnen. ‘Ik zal u ook niet verstoten’, zegt God. ‘Ik zal u vrijmaken van de dood, en Ik zal u verlossen van het geweld van de hel. U zult niet sterven, maar leven. Ik zal u de zekerheid van uw zaligheid doen smaken.’ God zegt: ‘Nu u daar zo staat, zult u dan verloren gaan? Nee, hoe zou Ik u kunnen overgeven? Hoe zou Ik u kunnen overleveren? Mijn hart is in Mij omgekeerd, al Mijn berouw is tezamen ontstoken (Hosea 11:8). Nee, dat duldt Mijn goedheid niet!’

De arme zondaar zegt: ‘O, dat durf ik niet te denken, ik durf dat niet aan te nemen. Als ik nu nog keurig netjes geleefd had... Maar o God, ik heb zo vol zonde geleefd, ik heb zo goddeloos geleefd, ik ben bijna in alle kwaad vervallen. Ik heb niet geluisterd naar het onderwijs dat ik ontving. Ik heb alles misbruikt, de zegeningen, de tegenslagen. Ik

heb mijn geweten op de mond geslagen en tot zwijgen gebracht. O God, ik kan en ik durf niet te denken dat U mij genadig wilt zijn. Als ik nu nog een beetje matig en verstandig geleefd had! Maar ik heb zo onverstandig geleefd en op zo'n vrijgevochten manier mijn leven doorgebracht. Wat een dwaze en ijdele gedachten heb ik gekoesterd, wat een zinloos gepraat heb ik uitgekraamd, wat een zondige daden heb ik uitgevoerd!

Sommigen waren zelfs dronkaards, dieven, gierigaards, lasteraars, soms doodslagers en ruziemakers. 'Heere', zeggen ze, 'het is met mij heel erg geweest. En wat ik gedaan heb, was niet het werk van één dag, maar m'n hele leven lang. Het is één samenknoping van ongerechtigheid geweest! Als ik wat minder schuld had, of als ik die bepaalde zonde nu maar niet gedaan had, dan had ik nog kunnen denken dat de Heere mij wel zou willen vergeven.'

En terwijl die arme zondaar daar zo staat, komt God en zegt: 'Weet dat Ik een goedertieren Koning ben, en dat Ik een God ben, Wiens Naam Ontfermer is!' 'Hebt u uw zonden vermenigvuldigd', zegt God, 'Ik zal Mijn vergeving ook vermenigvuldigen. Ik vergeef menig-

vuldig, hoort u, en daarmee uit!’ God zegt niet hoe dikwijls Hij dat wil doen. U en ik weten niet hoe vaak wij zondigen. Zo zegt God ook niet hoe dikwijls Hij vergeeft. Zijn uw zonden onbegrensd in aantal? De vergeving is dat ook.

Wat wil de Heere daarmee nu zeggen dat Hij menigvuldig vergeeft? Ik noem een aantal zaken. God zegt: ‘Ik vergeef vele zonden.’ Dat geldt dus het aantal ervan. Dat kunt u zien in Lukas 7, waar Christus de gelijkenis van de schuldeiser toepast op de zondares die daar met tranen in de ogen stond. ‘Haar was veel vergeven’, zei Hij. ‘Welnu’, zo zegt God, ‘Ik vergeef zonden zonder getal.’ O God, wat is het getal van de zonden groot! ‘Ik vergeef veel’, zegt God. ‘Al weet u de aantallen niet, al zijn ze als een wolk en een nevel, Ik zal ze uitdelgen’, vgl. Jesaja 44:22.

De zonden zijn ook veel wat hun onderlinge verschillen betreft. Wat zijn er veel soorten zonden gedaan! Met het oog, met de handen, met de voeten, met de mond, met het oor, met het hart. Er is erfzonde en er zijn daadwerkelijke zonden, er zijn zonden van doen en van nalaten. Er zijn zonden met gedachten,

met woorden en met daden. Er zijn zonden die men alleen doet of juist samen met andere mensen. Er zijn zonden in de godsdienst en daarbuiten. Er zijn zonden voor, tijdens en na de bekering. Er zijn zonden in het gezin en in het dagelijkse werk. Er zijn allerlei soorten van zonden. Wie zou ze in goede orde kunnen opsommen? 'Ik weet', zegt God, 'dat er allerlei soorten van zonden in uw hart leven.' God vergeeft menigvuldig, en dan niet alleen vele en allerlei soorten van zonden, maar ook grote en kleine zonden. De een zou kunnen zeggen: In de hele stad is er geen grotere zondaar dan ik ben. De ander kan misschien zeggen: Ik ken niemand in de hele stad die fatsoenlijker geleefd heeft dan ik. Maar God vergeeft de lichtere en de ernstiger zonden, minder en meer zonden, korter of langer volgehouden zonden. Hij maakt geen onderscheid. De allergrootste zondaren vergeeft God, als zij maar met belijdenis van schuld tot Hem komen, evenals de zondaren die een keurig burgerlijk leven leiden. Al de profeten van God geven er getuigenis van dat een ieder die gelooft, vergeving van zonden zal ontvangen, vgl. Handelingen 10:43. Dan doet het er

niet meer toe van welke rang of stand hij ook is, en wat zijn werk of afkomst is. De mond des Heeren heeft het zelf gesproken (Markus 3:28), dat alle zonden en lasteringen de mensen vergeven zullen worden, behalve de zonde tegen de Heilige Geest. Zie ook Psalm 103:3: ‘Die al uw ongerechtigheid vergeeft.’ God vergeeft de zonden die al lang geleden gebeurd zijn. Ook de zonden die door u en iedereen vergeten zijn. Eveneens de zonden die u niet voor zonde gehouden hebt, maar het wel waren. Heel die samenbundeling van ongerechtigheid, met elkaar verstrengeld en samengeknoopt, vergeeft God. Het is als met iemand die aangeklaagd is. Het rechtsgeding is achter de rug, en het viel de aangeklaagde niet mee. De stukken worden bij elkaar gelegd voor de rechter die uitspraak doet. En... hij krijgt vrijspraak, vergeving. Zo is het hier ook. Er zijn menigvuldige zonden, bij elkaar verzameld tot één pakket te uwen laste om op de dag van het gericht geopend te worden. God zegt: ‘Ik scheld u die zonden kwijt, de zonden van uw jeugd, van uw middelbare leeftijd, van uw ouderdom.’ We zouden met David moeten zeggen in Psalm 25:7: ‘Gedenk

niet de zonden van mijn jonkheid'. Maar God zegt: 'Ik vergeef ze u allemaal!' God zegt: 'Ik herhaal de vergeving zo dikwijls als u struikelt en uw struikeling belijdt en betreurt. Ik heb opnieuw de witte keursteen, en Ik laat u wel duizend keer in uw leven zeggen: 'Ontferm U toch over mij!' Dat doe Ik. Telkens als u de toevlucht tot Mij neemt in het geloof, vergeef Ik uw zonden.'

God zegt: 'Ik vergeef u zó dat Ik u in Christus aanzie alsof u geen zonde gehad of gedaan hebt, ja, alsof u alle gerechtigheid had volbracht. Ik ken geen zonde in Jakob noch overtreding in Israël. U bent in Hem volmaakt, Kolossenzen 2:10. Ik noem u: Mijn duif, Mijn volmaakte', Hooglied 5:2. 'Ik heb zelfs medelijden met u', zegt God, 'dat er in u nog zulke krachten van verdorvenheid heersen. Ik zie u met een goedgezind hart aan. Als u struikelt, ben Ik voor u als een vader die zich over zijn kind ontfermt, Psalm 103:13. Ik spaar u zoals een man zijn zoon spaart', vgl. Maleachi 3:17. God zegt: 'Ik doe dat zó graag, Ik doe het met een volmaakte blijdschap. Ik zal vrolijk zijn als Ik u wel doe, zoals een vader blij is en zijn

kind weer aanneemt, als hij ziet dat zijn weerspannige kind zijn verzet opgeeft. Dat ziet u ook bij de vader van de verloren zoon in Lukas 15. ‘Zo ben Ik ook’, zegt God, ‘daarover verheug Ik Mij, Mijn Naam is Ontfermer. Ik ben groot van weldadigheid en gaarne vergevende. Ik doe het niet om uwentwil, zegt God, laat dat u bekend zijn.’

God vergeeft ten slotte zó dat Hij dat doet zonder aanzien des persoons. ‘Ik zal hen vrijwillig liefhebben’, zegt God. ‘Uw ongerechtigheden zullen alle gezocht, maar niet meer gevonden worden. Er zal geen handschrift meer tegen u zijn, vgl. Kolossenzen 2:14. Ik zal u vergeven en niet verwijten. Ik werp al uw zonden achter Mijn rug en in de diepte van de zee, zoals de farao en zijn leger die allen in de zee wegzonken.’ ‘Grote en kleine zonden, weinige en vele zonden’, zo zegt God, ‘Ik zal niet aan ze denken. Ik verklaar u Mijn liefde, en Ik vergeef menigvuldig. Ik zal ook de straf voor u wegnemen. De bekering sluit Mijn toorn toe en opent Mijn genade. Ze opent de poort naar de hemel en sluit de mond van de hel.’ ‘Dat alles kan Ik doen’, zegt God,

‘tot Mijn heerlijkheid. Daarbij zal Ik noch in de hel noch in de wereld opspraak verwekken. Er zijn soms rechters die tot vrijspraak besluiten, maar daardoor opspraak verwekken. Ik doe het rechtvaardig, omdat Ik rechtspreek in de Middelaar. Door Hem hebben Mijn gerechtigheid, heiligheid en waarheid volkomen genoegdoening gekregen.’

2.

Daar hebt u nu Gods goedheid! Kunt u in reactie daarop nu nog gaan zondigen? Is dit ook niet troostrijk en geschikt om een verslagen hart uit te lokken? Kunt u nu nog weigeren om u te bekeren? Welnu, dat is mijn tweede punt. Het is een drangreden tot bekering en een troost voor bekommerde zielen. Zij die de eeuwige dood verdiend hebben, spreekt God vrij. Spreekt God niet op een wijze dat we het redelijk moeten noemen? Als u niet gelooft, zult u niet tot een kind van God aangenomen worden. Bekommerde en verslagen zielen, geloof daarom, en dan zult u aangenomen worden. U zult niets verkeerd bij God kunnen vinden. Waarom druipt uw hart zo weg in treurigheid? Wees verblijd, schrei

niet. Dit is een dringend argument dat God gebruikt. Goddeloze, zult u nu nog niet tot een besluit komen? We zeggen het opnieuw: luister toch vóór het te laat is. Laat u tot bekering bewegen. Goddeloze, verlaat uw weg; en ongerechte man, verlaat uw gedachten. Dan zal God u genadig zijn. Hij zal het u vergeven. Wat verhindert u om dit te doen? Zijn rechtvaardigheid kan u niet afschrikken. Wees welgemoed, Mijn zoon of dochter, uw zonden zijn u vergeven; uw geweten kan u niet in de weg staan. Wat zal uw geweten kunnen, als het goed is tussen de Heere en u? Verwijs ze maar naar Mij, zegt God. De vloek van de wet kan u ook niet verhinderen. Die is weggenomen. De eis van de wet ook niet, want die heeft Christus volbracht. Weet toch dat er geen heilzamer middel is om tot bekering te komen dan dat u gebruikmaakt van de middelen. De Bijbel lezen, voortdurend bidden. Kent u soms iemand anders die u vergeven kan dan God? U zegt dan: 'Nee, maar ik wil me toch niet bekeren.' Wel, dan zult u altijd opgejaagd worden, en God zal het zien en bezoeken. Doet u het wel, wilt u zich bekeren, dan zult u verlichting vinden onder de last van uw zonden. 'Ik vraag het u', zegt God.

‘Wilt u het, of wilt u het niet? Kan Ik u er dan niet toe bewegen? Al Mijn goedertierenheid zal Ik aan u voorbij laten gaan. Kan dat uw hart niet breken? Hoe komt het toch dat u zó slecht bent, waarom wilt u toch sterven? Val toch liever voor Mij neer!’ Het is hier alsof u een rechter met de schuldige in een worsteling gewikkeld ziet. De rechter zegt: ‘Ik leg u de woorden in de mond.’ Maar de schuldige wil niet luisteren. Hij wil niet eens tegen de rechter zeggen: ‘Wees me genadig.’ ‘Ligt er dan zaligheid in uw dood?’ vraagt God. ‘Waarom wilt u sterven en in de hel komen? Zal het dan goed met u zijn? Hoe ellendig zal het zijn in die plaats van eeuwig ‘ach en wee’.’ Zo spreekt God. Moest nu ieder van u niet zeggen: ‘O Heere, Gij zijt mij te sterk geworden, Gij hebt mij overreed en overmocht’ (vgl. Jeremia 20:7). Dat geve God. O, mochten wij allen dat geluk toch ondervinden!

Toepassing

Tot onze stichting hebben we nog een woord om mee af te sluiten. Maakt u nog geen aanstalten om u te bekeren? Brengt het u nog niet in beweging? Of zegt u: ‘U beweegt me bijna!’ Zou u niet zeggen: Wat een dwaas

is de schuldige die vrijspraak kan krijgen, en dan reageert met de opmerking: U beweegt me bijna om de vrijspraak aan te nemen. Zegt u ‘bijna’? Nou, u had ‘helemaal’ moeten zeggen! Zegt u: ‘Ik zal er nog eens over denken?’ Bij wie zult u dan te rade gaan? Bij de duivel? Bij uw verdorven vlees? Bij uw zondige vrienden? Zult u zich net zo lang beraden tot de dood voor u komt? U zegt misschien: ‘Ja maar, prediker, pleistert u nu niet met loze kalk, en geneest u de breuk niet op het lichtst? Is het wel zoals u zegt? U spreekt zo liefdevol, maar zal ik wel ontferming krijgen?’ God moge het ver van me laten zijn om u te pleisteren met loze kalk, of om u kussens onder de elleboog te leggen, waardoor u al snurkend in goddeloosheid in de hel zou vallen! Nee, wat ik nu spreek, is geheel naar de Schrift! U zult zeggen: ‘Het is misschien maar deze enkele tekst waar het zo staat, en zou ik het daarop dan kunnen geloven?’ Ja, al was het maar deze ene tekst! Maar er zijn er wel honderd en wel duizend. Heel de Bijbel loopt uit op de gehele vergeving van schuld. Zullen we u nog enkele plaatsen uit de Schrift noemen? Lees dan Jesaja 1, de eerste achttien verzen, lees die als u thuisgekomen

bent. God had Zijn volk machtig gemaakt, maar zij waren tegen Hem opgestaan. ‘U bent’, zo zegt de Heere, ‘nog ondankbaarder dan een vetgemeste os of een domme ezel. U bent een zaad van boosdoeners.’ Ze hadden de Heilige Israëls gelasterd! Het ging zó ver dat God in het tiende vers zegt: ‘U bent net als die mensen van Sodom, die door het hemelvuur zijn verbrand.’ Zou God zó’n volk dan nog vergeven? Ja, dat doet Hij, want er volgt: ‘Doe de boosheid van uw handelingen van voor Mijn ogen weg, laat af van kwaad doen, leer goed doen. Kom dan, en laat ons samen richten, al waren uw zonden als scharlaken en als karmozijn, Ik zal ze vergeven.’ Zo spreekt God. Wilt u het nogmaals lezen? Lees dan Jesaja 43:24-25. Daar zegt God verwijtend tegen hen: ‘Gij hebt Mij vermoeid en Mij arbeid gemaakt met uw zonden.’ Nochtans spreekt God: ‘Ik delg uw overtredingen uit om Mijnentwil, en Ik gedenk uw zonden niet.’ In Ezechiël 18 leest u het in het hele hoofdstuk: ‘Als de goddeloze zich bekeert, zal er aan al zijn ongerechtigheden niet meer gedacht worden.’ Zo zijn er vele andere plaatsen in de Schrift. Ja, zult u zeggen, maar zijn er wel voorbeelden van zo’n vergeving? Ja, die zijn er.

De allergrootste zondaar die ooit op de wereld geweest is, heeft vergeving ontvangen. Wie was die allergrootste van de zondaren? Ik weet niet of u dit wel weet, maar dat was Adam. Die heeft zijn volmaaktheid verloren en is veranderd in een verdorven schepsel, die de vloek over heel de wereld gebracht heeft, over al zijn nakomelingen. Deze Adam heeft genade ontvangen! Zie Genesis 3:15. Wilt u nog een monster in de zonde zien? Dat was Kaïn, die in koelen bloede zijn broer vermoordde. God zegt tegen hem: 'Is er niet, indien gij weldoet, verhoging?' Manasse... wat was dat een monster! Zie 2 Kronieken 33. Heel Jeruzalem had hij met bloed vervuld. Hij spotte met het Woord des Heeren, en was een moordenaar van de profeten. Hij rookte op de hoogten voor de afgoden. Maar hij kwam in de gevangenis. Daar vernederde hij zich voor de Heere, en de Heere vergaf hem zijn zonden. Wat was de moordenaar aan het kruis een monster! Wat heeft hij liggen loeren op verborgen plekken of er geen arme reiziger voorbijkwam om hem van het leven te beroven. Ja, hij heeft het zó erg gemaakt dat de wereldlijke macht achter hem aan zat. Ten slotte kregen ze hem te pakken en moest hij sterven door toedoen van de wereld-

lijke macht. Toen die man het water van de dood tot aan de lippen kreeg, viel hij voor God neer. Bij de wereldlijke macht was er geen genade meer voor hem, maar God geeft hem genade. Wat ontbreekt er dan nog aan? Er zijn voldoende teksten en u ziet een hele wolk van getuigen en voorbeelden. U zult zeggen: ‘Ik kan niet begrijpen dat Gods genade zó groot is.’ Maar u moet beseffen dat Gods gedachten hoger zijn dan onze gedachten.

Zullen we eens pogen enigszins uit te drukken hoe groot Gods genade is? Ze is hoger dan de hemelen en dieper dan de hel, breder dan de zee en uitgestrekter dan de aarde. Ze is hoog: Gods goedertierenheid is groot, tot boven de hemelen, Psalm 108:6. Ze is dieper dan de hel; zie Psalm 16:10, waar staat dat God mijn ziel in de hel niet zal verlaten. Ze is breder dan het oosten verwijderd is van het westen; zie Psalm 103:12, waar we lezen dat zover het oosten is van het westen, zo ver doet Hij onze overtredingen van ons. Ze is uitgestrekter dan de aarde. Zijn trouw is niet alleen elke morgen nieuw, maar zij duurt ook eeuwig.

Misschien zegt u: ‘Ik kan dit niet geloven; hoe kan Hij dat dan doen?’ In Christus kan Hij dit

doen. Er is verzoenend bloed. Zie 2 Korinthe 5:19, waar staat dat God in Christus de wereld met Zichzelf was verzoenende. Dat is bloed dat de toorn stilt. God heeft Zijn Zoon voorgesteld tot een betoning van Zijn rechtvaardigheid, Romeinen 3:25. Er is genezend bloed, Jesaja 53:5, want door Zijn striemen is ons genezing geworden. Er is zuiverend bloed. De pausgezinden zeggen dat het wijwater zuivert, maar wij kunnen dit alleen met recht zeggen van dit bloed. Zie 1 Johannes 1:7, waarin we horen: ‘Het bloed van Jezus Christus, Zijn Zoon, reinigt ons van alle zonde.’ Er is verlossend bloed, want in Kolossenzen 1:14 lezen we: ‘In Wie wij de verlossing hebben door Zijn bloed, namelijk de vergeving der zonden.’

Als u zegt dat u het nog niet kunt aannemen, vraag ik: Waarom niet? God zweert het toch met een dure eed dat Hij geen lust in uw dood heeft (Ezechiël 33:11). Dat maakt God ook waar; anders hadden we toch al lang in de hel kunnen liggen. Hij laat het ook hierin zien dat Hij Zijn boodschappers zendt; en zij bidden u van Christus’ wege, alsof God door hen bad, dat u zich met God laat verzoenen. Hij toont

dat Hij u nog genadig wil zijn. Hij wenst: ‘Och, of dit volk zulk een hart had om Mij te vrezen!’ Als dit uw hart onberoerd laat en als u dan nog in uw goddeloosheid wilt doorgaan, dan moet u wel een gruwelijk stenen hart hebben! Christus was bedroefd, toen Hij de hardheid van hart bij de Joden opmerkte! Wij vragen u nogmaals: Wilt u het doen, wilt u zich bekeren? ‘Ja’, zult u zeggen, ‘u weet wel dat ik mijzelf niet kan bekeren.’ Dat is waar, maar zeg dan ten minste: ‘O God, geef Gij het mij, schep in mij een rein hart. Bekeer mij, dan zal ik bekeerd zijn!’ Als uw huis in brand stond, wat zou u het dan op een schreeuwen zetten! Doe dat dan nú ook en roep het uit: ‘Heere, een mens kan zich niet bekeren, maar trekt U mij, dan zal ik U naloopen. Schep mij een rein hart!’

Doe wat u kunt, en doe toch uw uiterste best om meer onder de genademiddelen te komen dan u tot nu toe deed. Dat zal u geen kwaad doen. Laat een ongodsdienstig leven toch niet de algemene regel worden van ons land en van uw huisgezinnen! Wie had ooit kunnen denken dat de onkerkelijkheid in Nederland, onder groot en klein, zo algemeen zou

zijn geworden! Ja, dat atheïsme dé zonde van ons land geworden zou zijn, terwijl God ons zo vele weldaden verleent. Er is een beker van toorn in Gods rechterhand. Het zou kunnen gebeuren dat Nederland de laatste droesem daaruit zal moeten drinken. Hij zou ú in de wateren kunnen doen omkomen en ú in de diepte van de zee kunnen werpen in plaats van uw zonden. Maakt dat ook geen indruk op u? Is er geen enkel woord dat indruk op u maakt? Of zegt u: ‘Ja, uw woorden maken wel indruk op me!’ Wel, dan geve God dat Zijn werk door gaat, en dit niet een vluchtige indruk is onder invloed van een preek, want die is ’s avonds of ’s morgens weer voorbij. Iemand zegt misschien: ‘Ik wil mij wel bekeren, maar ik denk dat ik het dan zo moeilijk zal krijgen, ik heb zó verschrikkelijk gezondigd. Ik ben bang dat ik als het ware door de hel heen gesleept zal worden.’ Is dat uw grootste verhindering? Let dan eens op onze tekst. God doet dat wel eens op die manier, maar Hij gebruikt ook wel andere middelen. Hij vergeeft ook zulke mensen toch menigvuldig, zodat zij moeten zeggen: ‘God handelt met mij zó genadig, dat Hij mij overstroomt met Zijn liefde.’

En u, die door alles wat gezegd is bent uitgelokt, erdoor werd geraakt en u op grond daarvan hebt bekeerd en er door gekomen bent, maak de Heere groot! Zeg vrijuit en overal: ‘Waar is er in de breedte of in de lengte een God als U bent? Wie kan in de hemel met U worden vergeleken? Wie is U gelijk onder de kinderen der sterken?’ Wie naar aanleiding van dergelijke teksten zó naar God gegaan is, met tranen in de ogen, die heeft gehandeld naar de Schriften. Leer anderen het zo ook te doen! Een predikant moet niet altijd het oordeel aanzeggen, hij moet ook wel eens de goedheid van God laten zien. Hij moet zowel de zegen als de vloek, het leven en de dood voorhouden. Als hij het net aan de ene zijde heeft uitgeworpen, en ziet dat het niet werkt, dan moet hij het aan de andere zijde doen. Als dat zo samen op gaat, zou het gezegend kunnen worden. Zo moeten toch ook ouders met hun kinderen omgaan. Naar hun aard en aanleg moeten ze met hen handelen. Zo moet een predikant ook met een gemeente omgaan.

We hebben ook nog een woord voor een kind van God dat van zijn goede plaats af is. ‘O Heere’, zegt hij, ‘ik ga zo achteruit!’

Wat heb ik toch gezondigd tegen het vele licht, tegen de blijdschap, tegen het verbond van God, tegen de geestelijke ervaringen en de weldaden van God. Ik ben zo zondig, en het is zo donker. Ik ben voor het geringste zo bang.’ Welnu, kinderen van God, als u zo in geestelijk verval bent, zult u zich dan afkeren met een altijd durende afkering? Zal dat altijd maar zo duren? Zal men vallen en niet meer opstaan? God zegt: ‘Al hebt u met vele boeleerders geboeleerd, keer nochtans weder tot Mij, Mijn Sulamith! Keer weer, keer weer, o Sulamith! Ik zal uw afkeringen genezen!’ Welnu, kinderen van God, bent u gevallen? Sta dan weer op. Bent u in het donker? De Almachtige zal u tot een Licht zijn! Als u niet terugkeert, dan komt het niet goed met u, maar als u dat wel doet, dan zal dat lieflijk voor uw ziel zijn. God vergeeft namelijk menigvuldig. ‘Ja’, zult u zeggen, ‘ik kan wel geloven dat God dat zal doen bij goddeloze mensen, die niet tegen beter weten in gezondigd hebben, maar ik heb tegen beter weten in gezondigd, na ontvangen genade en na door het geloof verzekerd te zijn. Ik geloof niet dat God me nu nog genadig kan zijn, dat kan mijn hart niet

overtuigen, want ik heb zo tegen beter weten in gezondigd.' Maar toch, gelovige zielen, kijk eens naar Noach. Hij was in zware zonde gevallen, en toch vergaf God hem zijn zonde. Kijk eens naar Lot. Na ontvangen genade had hij verschrikkelijk gezondigd. Maar God vergaf het hem. Kijk eens naar David. Na ontvangen genade was hij op een verschrikkelijke manier in zonde gevallen. Maar toen hij berouw kreeg, zei God: 'Ik heb uw zonden weggenomen.' Kijk eens naar Petrus. Na ontvangen genade verloochende hij driemaal zijn Meester. Hij zei: 'Ik ben vervloekt, als ik Hem ken!' 'Ik vergeef het u', zei de Heere. Geloof het van harte: wie u ook bent, als u tot God komt, vergeeft Hij u menigvuldig. Bekeer u tot Mij, zegt de Heere, en Ik zal Mij tot u wenden. Al is uw zonde tegen de allerhoogste Majesteit van God begaan, als u ootmoedig en gelovig zegt: 'Heere, hier kom ik kruipend als een worm tot U, vergeef het mij en heilig mij tot Uw dienst', dan zult u voor eeuwig Zijn dienaar en Zijn dienares zijn. Dat bidden wij u en onszelf toe.

AMEN

Ja, ik wens abonnee te worden op de Reveil-serie.

Naam:

.....

Adres:

.....

Postcode:

.....

Plaats:

.....

Zend ook een proefnummer aan:

Naam:

.....

Adres:

.....

Postcode

.....

Plaats:

.....

.....
(Handtekening)

In open envelop zonder postzegel zenden aan:

Pieters Grafisch Bedrijf bv
Antwoordnummer 5
4500 WC GROEDE

Uitgave

STICHTING “SMYTEGELT-FONDS”

REVERIE-SERIE

Voorzitter

Ds. J. Westerink, Urk

Secretariaat

Heereweg 7, 2161 AB Lisse.

Vrije giften en abonnementsgeld

storten op ING Bank nr: 581492

t.n.v. Penningmeester

“Smytegeltfonds”, Putten

Abonnement: € 9,- per jaar (10 ex.)

Opgave nieuwe abonnees en adreswijzigingen

(bij voorkeur schriftelijk) aan:

Pieters Grafisch Bedrijf bv,

Postbus 12,

4503 ZG GROEDE

of per e-mail: reveil@pietersgroede.nl

www.reveilserie.nl